

Lietuvos kinas. Laiko slenksčiai, raidos ženklai
I tomas

Leidinių rengė

Rasa Paukštytė, Živilė Pipinytė,
Linas Vildžiūnas

Tekstų autoriai

Rūta Birštonaitė, Audrius Dambrauskas,
Elena Jasiūnaitė, Auksė Kancerevičiūtė,
Neringa Kažukauskaitė, Izolda Keidošiūtė,
Rūta Oginskaitė, Rasa Paukštytė,
Živilė Pipinytė, Aistė Račaitytė,
Linas Vildžiūnas

Kalbos redaktorė

Rita Markulienė

Dailininkas

Gedas Čiuželis

Leidybą rėmė

Lietuvos kino centras,
Audiovizualinių kūrinių autorių teisių
asociacija „Avaka“

Rėmėjai

Julius Ptašekas, Marius Ptašekas

© Žurnalas „Kinas“, 2024

Bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos integralios bibliotekų informacinės
sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt.

ISBN 978-609-96448-0-6 (bendras)
ISBN 978-609-96448-1-3 (I tomas)

Turinys

Pirmieji kino žingsniai.

Nuo 1897-ųjų iki Pirmojo pasaulinio karo ... 11

AISTĖ RAČAITYTĖ

Pamokomi „Naujosios Romuvos“ skaitymai.

Keli kino kultūros aspektai tarpukario Lietuvoje ... 31

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Kino žurnalisto keliu. Pokalbis su Vytautu Alseika

1996 metais ... 60

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Raudonoji ir rudoji migla.

Kinas Antrojo pasaulinio karo okupacijų metais ... 71

AUDRIUS DAMBRAUSKAS

Marytė negrižo namo. Socialistinis realizmas

LSSR vaidybiniame kine ... 83

ELENA JASIŪNAITĖ

Viena „Tarybų Lietuva“. Įsivaizduotos šalies metraštis ... 99

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Viktoras Starošas. *Ieškant tiesos akimirų ...* 118

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Leonas Tautrimas. *Kitokio laiko atspaudai ...* 130

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Gintariniai metai. *Surasta nacionalinio kino tapatybė ...* 141

LINAS VILDŽIŪNAS

Antrarūšis menas, virtęs aukso fondu.

Septintojo dešimtmečio poetinė dokumentika ... 207

RŪTA BIRŠTONAITĖ

Kai niekas nenorėjo pirštų kišti prie kino.

Pokalbis su Vytautu Baniuliu 2010 metais ... 224

RASA PAUKŠTYTĖ

Vytautas Žalakevičius. *Šiek tiek kentauras ...* 242

RASA PAUKŠTYTĖ

Esu romantikas. *Pokalbis su Vytautu Žalakevičiumi*

1978 metais ... 292

LINAS VILDŽIŪNAS

Raimondas Vabalas. *Simbolinis tautos laukas ...* 304

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Šiandien – „post scriptum“. *Pokalbis su Raimonu Vabalu*

2000 metais ... 340

RASA PAUKŠTYTĖ

Arūnas Žebriūnas. *Tarp aukštybių ir žemės ...* 352

AUKSĖ KANCEREVIČIŪTĖ

Almantas Grikevičius. *Plieno paukščiai giedrame danguje ...* 370

RŪTA BIRŠTONAITĖ

Robertas Verba. *Kad jie neišnyktų ...* 388

RŪTA OGINSKAITĖ

Algirdas Araminas. *Ekrano lyrikas ...* 410

NERINGA KAŽUKAUSKAITĖ

Marijonas Giedrys. *Filmas baigėsi, istorija papasakota ...* 422

IZOLDA KEIDOŠIŪTĖ

Rodyklės ... 447

Ši knyga – tai retrospektyvus žvilgsnis į kino Lietuvoje istoriją nuo pat pirmojo viešo seanso Vilniaus botanikos sode 1897 metais iki mūsų dienų. Nuoseklaus pasakojimo, bandančio aprėpti sudėtingą ir prieštaringą viso XX a. ir XXI a. pradžios istorinį laiką per jį laužiančią kino prizmę, negausioje mūsų kino literatūroje iki šiol dar nebuvo, nors kinas, kaip neabejotinai reikšminga kultūros dalis, to tikrai nusipelno. Tai ir paskatino „Kino“ žurnalą imtis šio, kaip paaiškėjo, nelengvo darbo: knyga, patiems to nesitikint, išaugo iki trijų tomų. Ji galėtų būti ir dar storesnė, bet pagaliau reikia sustoti. Regis, istorinis kino laikas, skirtingų jo tarpsnių ypatumai, santykis su sovietų cenzūros primestomis žaidimo taisyklėmis ir ryškios kūrybinės asmenybės joje aptarta gana išsamiai.

Kita vertus, tai nėra Lietuvos kino istorija. Nuo akademinų kintotyros leidinių knyga skiriasi tuo, kad tai daugelio autorių kino kritikos esė rinkinys, kuriame kartais skirtingi požiūriai sugula į daugialypę mozaiką, mėginant įvardyti, kas gi yra nacionalinio kino tapatybė. Kadangi ranką čia pridėjo daug rašančių kino kritikų, galima pasakyti, kad tai ir mūsų kritinės minties atspindys.

Taigi, knyga skirta ne siauram naudojimui, o platesniems skaitytojų sluoksniams. Visiems, kurie domisi lietuvių kinu. O gal susidomės, pasklaidę šios knygos puslapius. Tai tikrai intriguojanti kelionė. Jauniems žmonėms – vyresnių klasių moksleiviams ir net kino specialybių studentams – ji gali tapti įvadu į turtingą lietuvišką kiną, ne tokį vienaprasmišką, kaip kartais galėtų pasirodyti.

RENGĖJAI

Lietuvos kinas. Laiko slenksčiai, raidos ženklai
II tomas

Leidinių rengė

Rasa Paukštytė, Živilė Pipinytė,
Linas Vildžiūnas

Tekstų autoriai

Rūta Birštonaitė, Lukas Brašiškis,
Elena Jasiūnaitė, Gediminas Jankauskas,
Vaidas Jauniškis, Auksė Kancerevičiūtė,
Neringa Kažukauskaitė, Santa Lingevičiūtė,
Rūta Oginskaitė, Rasa Paukštytė,
Aistė Račaitytė, Ieva Tumanovičiūtė,
Sonata Žalneravičiūtė

Kalbos redaktorė

Rita Markulienė

Dailininkas

Gedas Čiuželis

Leidybą rėmė

Lietuvos kino centras,
Audiovizualinių kūrinių autorių teisių
asociacija „Avaka“

Rėmėjai

Julius Ptašekas, Marius Ptašekas

© Žurnalas „Kinas“, 2024

Bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos integralios bibliotekų informacinės
sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt.

ISBN 978-609-96448-0-6 (bendras)
ISBN 978-609-96448-2-0 (II tomas)

Turinys

Iš sustojusio laiko. Aštuntojo–devintojo dešimtmečių kinas ... 9

RASA PAUKŠTYTĖ

Henrikas Šablevičius. *Esu labai laimingas, jus matydamas ... 82*

RŪTA OGINSKAITĖ

Gytis Lukšas. *Apie žemės keleivius ... 102*

AUKSĖ KANCEREVIČIŪTĖ

Algimantas Puipa. *Tikrumo sąlyga – transformuota tikrovė ... 122*

AISTĖ RAČAITYTĖ

Raimundas Banionis. *Jaunų žmonių akimis ... 146*

ELENA JASIŪNAITĖ

Rimtautas Šilinis. *Aistringi metraščiai ... 156*

RASA PAUKŠTYTĖ

Gediminas Skvarnavičius. *Pusiau rimtai ... 172*

RASA PAUKŠTYTĖ

Edmundas Zubavičius. *Lyrikas ir publicistas ... 186*

RŪTA OGINSKAITĖ

Saulius Beržinis. *Tiriant tikrovę ir istoriją ... 198*

ELENA JASIŪNAITĖ

Jonas Mekas. *Laisvojo pasaulio flmininkas ... 206*

LUKAS BRAŠIŠKIS

Kai viskas keitėsi. Lietuvos kino sistemos lūžio metas ... 213

ELENA JASIŪNAITĖ

Komplikuotas santykis su tikrove.

Dešimtojo dešimtmečio filmai ... 223

RASA PAUKŠTYTĖ

Šarūnas Bartas. *Jausmų ir pojūčių kinas ...* 244

NERINGA KAŽUKAUSKAITĖ

Valdas Navasaitis. *Erdvės melancholija ...* 258

RŪTA BIRŠTONAITĖ

Audrius Stonys. *Iš šviesos ir laiko ...* 266

AUKSĖ KANCEREVIČIŪTĖ

Arūnas Matelis. *Letos keliautojai ...* 282

RASA PAUKŠTYTĖ

Romas Lileikis. *Žemėlapiai nepaklysti ...* 298

VAIDAS JAUNIŠKIS

Arturas Jevdokimovas. *Už ironijos tinklo ...* 308

NERINGA KAŽUKAUSKAITĖ

Ramunė Kudzmanaitė. *Lūžio kartos romantikė ...* 316

NERINGA KAŽUKAUSKAITĖ

Audrius Juzėnas. *Besižvalgant po praeitį ...* 322

GEDIMINAS JANKAUSKAS

Vytautas V. Landsbergis. *Moraliniai autoritetai*

ir kino atsipalaidavimai ... 332

RŪTA OGINSKAITĖ

Diana ir Kornelijus Matuzevičiai. *Niekam į sielą nelipo ...* 342

RŪTA OGINSKAITĖ

Julija ir Rimantas Gruodžiai. *Kasdienybės upės ...* 358

RŪTA OGINSKAITĖ

Kristijonas Vildžiūnas. *Prarastų idealų ilgesys ...* 370

IEVA TUMANOVIČIŪTĖ

Giedrė Beinoriūtė. *Nuoširdžių pokalbių kinas ...* 382

SANTA LINGEVIČIŪTĖ

Trys laisvės dešimtmečiai. *Filmų rodymas Lietuvoje ...* 395

SONATA ŽALNERAVIČIŪTĖ

Rodykės ... 425

Lietuvos kinas. Laiko slenksčiai, raidos ženklai
III tomas

Leidinių rengė

Rasa Paukštytė, Živilė Pipinytė,
Linas Vildžiūnas

Tekstų autoriai

Valentas Aškinis, Rūta Birštonaitė,
Elena Jasiūnaitė, Narius Kairys,
Auksė Kancerevičiūtė, Neringa Kažukauskaitė,
Gina Kimantaitė, Gediminas Kukta,
Santa Lingevičiūtė, Rūta Oginskaitė,
Rasa Paukštytė, Živilė Pipinytė,
Rimgailė Renevytė, Laura Šimkutė,
Renata Šukaitytė, Ieva Toleikytė,
Mantė Valiūnaitė, Ilona Vitkauskaitė

Kalbos redaktorė

Rita Markulienė

Dailininkas

Gedas Čiuželis

© Žurnalas „Kinas“, 2024

Bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos integralios bibliotekų informacinės
sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt.

ISBN 978-609-96448-0-6 (bendras)
ISBN 978-609-96448-3-7 (III tomas)

Leidybą rėmė

Lietuvos kino centras,
Audiovizualinių kūrinių autorių teisių
asociacija „Avaka“

Rėmėjai

Julius Ptašekas, Marius Ptašekas

Turinys

Animacija Lietuvoje. Atsiradimas, raida, ypatumai ... 9

VALENTAS AŠKINIS

Laužančios taisyklės. Šiuolaikinis Lietuvos moterų kinas ... 57

RENATA ŠUKAITYTĖ

Janina Lapinskaitė. *Kitokie gyvenimai* ... 86

AUKSĖ KANCEREVIČIŪTĖ

Ramunė Rakauskaitė. *Laisvės patirtys* ... 98

ELENA JASIŪNAITĖ

Inesa Kurklietytė. *Ne tik apie moterų paslaptis* ... 104

NERINGA KAŽUKAUSKAITĖ

Agnė Marcinkevičiūtė. *Likimai ir portretai* ... 110

NERINGA KAŽUKAUSKAITĖ

Rūkas sklaidosi. Vaidybinis kinas po 2004 metų ... 117

GEDIMINAS KUKTA

Istoriniai mitai ir neoliberalios fantazijos. Komercinis kinas ... 151

ILONA VITKAUSKAITĖ

Ignas Miškinis. *Lengvai ir saldžiai* ... 170

SANTA LINGEVIČIŪTĖ

Ignas Jonynas. *Su metafizikos prieskoniu ...* 184
LAURA ŠIMKUTĖ

Emilis Vėlyvis. *Blogas visiems ...* 190
RŪTA BIRŠTONAITĖ

Donatas Ulvydas. *Publika nori – prašom! ...* 198
LAURA ŠIMKUTĖ

Kristina Buožytė. *Kinas kaip kita planeta ...* 206
ILONA VITKAUSKAITĖ

Romas Zabarauskas. *Gyvenimas vertas daugiau ...* 216
GINA KIMANTAITĖ

Linas Mikuta ir Kristina Sereikaitė. *Švelnūs priartėjimai ...* 224
RŪTA OGINSKAITĖ

Giedrė Žickytė. *Sugrįžimai į prisiminimų laiką ...* 238
ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Lina Lužytė. *Epizodai iš gyvenimo ant ribos ...* 254
NARIUS KAIRYS

Dovilė Šarutytė. *Nesvarbūs dalykai ...* 264
RASA PAUKŠTYTĖ

Mantas Kvedaravičius. *Nerimo dokumentika ...* 272
RIMGAILĖ RENEVYTĖ

Paprastos istorijos. Naujieji lietuvių kino realistai ... 283
IEVA TOLEIKYTĖ

Marija Kavtaradze. *Su savąja karta ...* 298
ELENA JASIŪNAITĖ

Andrius Blaževičius. *Numintos laiptinės ir pilkos sienos ...* 308
LAURA ŠIMKUTĖ

Laurynas Bareiša. *Apie atsakomybę, smurtą ir žmogiškumą ...* 316
MANTĖ VALIŪNAITĖ

Mažieji lietuviai, arba Kasdienybės dramos.

Apie vieną mūsų kino tendencijų ... 323

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Postpoetiniai žvilgsniai.

Naujosios dokumentikos strategijos ... 341

SANTA LINGEVIČIŪTĖ

Lietuviai kaimynų ekranuose. Mažumos bendra produkcija ... 355

ELENA JASIŪNAITĖ

Lietuvos kino industrija.

Trisdešimt nepriklausomybės metų ... 373

GINA KIMANTAITĖ

Rodyklės ... 395